

Іванова Д.Р.

*студентка I-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИСЯЖНОЇ АДВОКАТУРИ В РОКИ СТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ

революційні події та повалення самодержавства у лютому 1917 року і створення тимчасового уряду, не могли не позначитися на піднесенні українського національно-визвольного руху.

4(17) березня 1917 року – представники українських політичних партій та громадських організацій утворили українську центральну раду – представницький орган влади (парламент). За ініціативи уцр був створений перший український уряд – Генеральний секретаріат- 28 червня 1917 року, що складався із 8 секретарств, судовими справами відав валентин васильович садовський.

уцр реформувала судову систему, проте щодо організації та діяльності присяжної адвокатури (корпорація осіб вільної професії, які здійснювали захист прав та інтересів громадян у суді, без будь-якої підготовки) не було внесено ніяких змін, від правової регламентації інституту адвокатури за «судовими статутами»від 20 листопада 1864 року.

25 жовтня (7 листопада) 1917 року – в Петрограді стався переворот, тимчасовий уряд було повалено більшовиками, на чолі із володимиром лєніним. вони сформували раду народних комісарів росії, що стала новим господарем країни. 26 жовтня (8 листопада) більшовики спробували захопити владу в києві. в ході боїв між ними та прихильниками тимчасового уряду, українська центральна рада встановила свій контроль над містом. 7 (20) листопада 1917 року вона з власної ініціативи прийняла ііі універсал, який проголошував заснування української Народної республіки як автономії в складі російської держави: «...віднині україна стає українською Народною республікою. Не відділяючись від російської республіки й зберігаючи єдність її, ми твердо станемо на нашій землі, щоб уся російська республіка стала Федерацією рівних і вільних народів. до установчих Зборів України вся власть творити лад на наших землях, давати закони й правити належить нам, укра-

їнській центральній раді, й нашому правительству – Генеральному секретаріатові України...».

27 листопада 1917 року – мала рада затвердила запропонований Генеральним секретаріатом Законопроект «Про здійснення судочинства в Україні від імені уНр». а 15 грудня укр схвалила законопроект поданий секретарством судових справ, яким передбачалося створити до скликання установчих зборів Генеральний суд. Генеральний суд складався із трьох департаментів: цивільного, кримінального та адміністративного і виконували всі функції належні сенату (органу, якому підпорядковувалися суди за часів імперії). він складався з 15 суддів – по 5 з кожного департаменту і повинен був виконувати функції вищої судової, наглядової та касаційної інстанції. Замість судових палат, які раніше були апеляційними інстанціями, створювалося 3 апеляційні суди у Києві, Харкові та Одесі. складався апеляційний суд з голови суду, заступника, 3-5 суддів залежно від кількості та ступеня важкості справи.

декретом раднаркому №1 «Про суд» від 24 листопада 1917 року присяжну адвокатуру було скасовано, без будь-якої заміни. ліквідували також прокуратуру, органи кримінального розслідування та всю судову систему. Здійснювати представництво в суді дозволялося кожному, хто мав громадянські права. тобто адвокатура ставала зовсім вільною професією, як це було до реформи 1864 р. такою невідповідною, непередбаченою «реформою» було завдано шкоди адвокатурі, правам людини, яку фактично не захищали професійно.

коли Україну, було проголошено республікою рад робітничих і селянських депутатів, аналогічні процеси відбувалися і в Україні. так, 4 січня 1918 року Народний секретаріат прийняв Постанову «Про введення народного суду», якою було скасовано усі судові установи, інститути присяжної та приватної адвокатури. Згідно з цією Постановою, всі громадяни, старші 18 років могли бути обвинувачами і захисниками в суді і на попередньому слідстві. аналогічне вирішення щодо захисту в революційних трибуналах згідно з Положенням від 23.02.1918 року.

7 березня 1918 року – декретом раднаркому №2 було передбачено створення колегії захисників при місцевих радах.

таким чином, була організована діяльність адвокатури до

часів Гетьманату Павла Скоропадського (29 квітня – 14 грудня 1918 року), який був палким прихильником судової системи російської імперії, скасувавши усі закони центральної ради, в тому числі і судочинства. я вважаю, що функціонуванням судової системи за часів української Народної республіки, було розпочато важкий шлях формування судової гілки влади. саме досвід тих часів, поклав в основу діяльності судів гуманізм, верховенство права, доступ до суду усіх верств населення.